

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurní de Noya.
Seven en las confiterías de Pere Fonalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Formosa y en las principales fondas.

DEL NOSTRE CARTULARI INTIM

À PROPÓSIT DE LAS INMEDIATAS ELECCIONS

Sr. D. Antoni de P. Capmany.

Estimat director y amich: Tentat estava ja de rendir-me als teus rahonaments, á las tevas reflexions. Quan l' altre dia discutint ab vosaltres sobre las immediatas eleccions parcials de Diputats á Corts, jo vos excitava á combatre obertament las candidaturas del federal Blasco Ibañez y del comerciant de Madrid senyor Bustillo (als quals senyors no conech particularment), y ab ellas las de tots los *cuñeros* que sollicitin representar los interessos de Sabadell, sigan del partit que sigan y pensin com vullguin en materias sociològiques, econòmicas ó polítiques; quan jo 'm feya fort en nostre justíssim lema de «Catalunya pera 'ls catalans» y vos apretava 'l clau recordantvos lo principi de nostre programa que preceptúa sian catalans tots los empleats y representants de Catalunya, poch deviau creurer vosaltres que interiorment vos dava casi la rahó en vostre escrípol de no volguer posarvos massa en evidencia.

Me sembla que encara escolto aquellās sentidas paraulas tevas, las

quals me repetia després jo tot sol pera justificar vostra actitud. Sí, tenen rahó—pensava—; es massa quento que haguém de representar tantas vegades lo paper d' oposició, nosaltres que 'ns dalim per ganas de fer feyna positiva y caminar endevant. ¿Y ara tornarem á la enutjosa tasca d' endinznos en problemas electorals, sense interés de cap mena per cap dels contrincants, sens afectes ni desafectes que 'ns hi alentin y estimulin? ¿Y tot, per qué? ¿pera tornar á dir al poble que está en perill d' errar altra vegada lo cami de la regeneració nacional? Vaja, deixemho correr; encara 's creurían que hi aném á buscar alguna cosa, y potser al últim com á bons redemptors sortiriam crucificats. Després de tot, la gran massa del públich se 'n riu d' aquestos mal de caps; cada hù te 'l seu nogociet que li dona á menjar, y lo demés son trons.

Fins aquí—me repetia, seguint tos rahonaments—prou seny tenen nostres compatrieis per compendre que es una vergonya pera Sabadell l' haber d' acudir á representants forasters, mal sigan de bonas qualitats, si dintre 'l pays n' hi há d' aptes que las tenen tan bonas ó millors; de sobras está en sa consciencia la inoportunitat de semblant errada, just al despertament del esperit catalá en tots los indrets de Catalunya. Però, per lo mateix, ¿qué 'n treurém nosaltres de predicar solemnement al públich lo que ell ja sab, si es del tot inútil, si 's parla de compromisos personals que no 's poden desatendre y de conveniencias que no 's volen despreciar? ¿es que nosaltres, á estil de nous Quijotes, hem d' estar tot lo dia com folls lluytant per la justicia, fins al punt de bátreus com ell va ferho ab remats de moltons, dels que sabem res ha de treuressen, y ab exposició de que sos pastors nos ventin algún tret de mandró que 'ns deixi tan mal parats com al héroe castellá? Está vist; no 's por matar tot lo que es gras, ni es prudent fer entrar los claus per la cabota.

Realment, amich Capmany, vas arribar á dominar mos ardors bélichs ab tas sensatas observacions. Si,—'m reflexionava jo—cal tenir cordura, pendres las cosas ab relativa calma, y evocar l' exemple d' aquell moro que s' assentá á la porta de casa seva esperant que passés lo cadávre de son enemich. Aquí l' enemich es la indiferencia, la apatía del poble, son rebaixament de carácter, sa falta de conviccions, l' egoisme de las classes altas, la falta de criteri y patriotisme en las classes directoras. Donchs bé, tot aixó acabarà; tot aixó morirà: vindrán nous tractats, s' imposarán novas contribucions, vindrá l' extirpació absoluta y difinitiva de las nostras lleys civils, se desterrarán nostres hàbits de trevall y sanas costums per la imprevisió y 'l relaxament que en son si reportan las aficions y predomini de la flamenqueria, trucarà á las portas la miséria, la mateixa miseria actual de Andalucía..... y á las horas tots serem héroes, á las horas al que 's presentí indiferent y passiu com las masses de avuy ó egoista y descostat com nostres actuals personatges, lo tirarán de cap al pou sos mateixos antichs companys, aquells que al tocar las conseqüencias de son excepticisme y al lamentar la ruhina general no 's recordarán de la justa increpació de Lista «todos en él pussiteis vuestras manos».

Resultat d' aquestes reflexions, que ja 'm conformava á ton parer de deixar passar la nuvolada sense estendre 'l paraygua, fent com los de Sana-huja que 's posan sota la pluja; ja m' avenia á que 'l nostre estimat setmanari ni resés paraula de eleccions, ab lo filosófic despreci de la guineu que las trovava verdas ó ab la generosa protecció de qui no vol evitar lo inevitable. Cap y á la fi ¡vaya un gust lo de oposarse á una corrent que creyém no té per ara aturador!

* *

Peró, amich Capmany, ara torno á ser dels guerreros

Ahir benefactora casualitat posá en mas mans un antich llibre de la literatura castellana, lo tan celebrat «Críticón» del notable escriptor Lorenzo Gracián, y tot fullejantlo vareig quedarme estupefacte al trobar en sa tercera part, pág. 435 (edició de 1748 en Barcelona), lo següent retall, que es capás de fer pensar fins als imbécils.

Conta Gracián que una Comissió d' aragonesos (de la Coronilla d' Aragó en que també hi entrava Catalunya) va presentarse al Rey Ferrán lo Católich, queixantse de sa continua estada á Castella y del abandono en que tenia á sos súbdits de nació aragonesa; y explica l' autor que 'l rey los hi va contestar:

«diciendo que los mismos aragoneses le habían enseñado el camino; como euando habiendo tantos famosos hombres en Aragon, los dejaron todos, y se fueron á buscar su abuelo el infante de Antequera allí en Castilla para hacerle su Rey, apreciandomás el corazón grande de un castellano que los estrechos de los aragoneses; y hoy dia todas las mayores casas se trasladan allá; llegando á tal estimación las cosas de Castilla que dicen en refrán que el estiércol de Castilla es ambar en Aragon.»

Me sembla que llegeixo en ta cara lo que va passar per mi al trobar tan eloqüent lliadó de la Historia.

Nó, amich Capmany, no 'ns devém fer responsables del precedent que 's va á introduhir en las eleccions de Sabadell; recordém lo que va durli á Catalunya la vinguda d' en Ferrán d' Antequera, y aixequém un cop més nostra veu contra aqueixas eleccions de diputats cuneros que venen á ser parodies del aburrit y funest Parlament de Casp.

Diguemho al menos una sola vegada. Los bons catalans no poden, no dehuen patrocinar homes forasters á la terra. Diguinse Bustillo ó Blasco Ibañez, sigan comerciants, industrials, homes de carrera ó polítics de ofici, figurin entre monárquichs ó republicans y fins entre regionalistas, cap d' ells está en las condicions de representar degudament á Catalunya. Y tant ho enténém aixís, que may, ho garantím baix nostra paraula, may gosariam ni á pensar sisquera en recomenar pera cap districte de Catalunya la candidatura dels millors prohoms de las hosts regionalistas de Galicia, las Bascongadas ó Navarra, pera 'ls quals

guardém en nostre cor sentiments d' admiració y de carinyo verdaderament entranyables.

Prenguis com se vullga aquesta nostra espontánea manifestació. No ataquém á personalitats de cap mena. Com de costúm, ateném sols als principis, y 'ns fixém sols en los positius interessos de Catalunya, nó en los de moment, nó en los del día, que son relativament petits, sinó en los permanents, en los inmutables, en los fonamentals interessos del pays.

Es ademés, qüestió de dignitat. ¿Com és que may ó raríssimas vegadas las demés Regions venen á escullir aquí sos representants? ¿Com es que, imprevisoras y tot algunas d' ellas, sempre pensan abans que tot en procurar que sos representants sian nascuts del terror? ¿es que nosaltres hem de ser de pitjor condició? ¿ó es que estém mes degenerats?

Gent bona tenim, amich Capmany, pera representarnos en Corts. En Sallarés, l' infadigable economista quals temperaments se van acentuant cada día en sentit mes enérgich y mes catalá. L' advocat Cirera, l' integérrim ciudadá, cual puresa de conviccions antipolíticas es publicament coneguda y celebrada. Y altres, dintre y fora de Sabadell, pero en lo sí de Catalunya, que portarian dignament la nostra representació.

Me dirás que aquestos no 'n volen ser. Y naturalment, home; pero s' han de proclamar y elegir, de grat ó per forsa..... precisament porque no 'n volen ser. ¿Creus tú que cap d' ells, votat son nom y sollicitat son sacrifici per la voluntat decidida y entussiaista del distriete, tindria prou pit pera abandonar son llech, en circunstancias com las presents, per exemple, en que sa veu ó son vot podrian salvar la producció nacional? No, no ho crech, bon amich; y no ho crech precisament, porque son bons patricis, porque estiman á sa terra, y no voldrian ferse cómplices de la ruhina que l' amenassa.

Encara hi som á temps, donchs, de cumplir ab la nostra conciencia, proclamant lo que pensém y sentim sobre 'l particular.

Diguém clar y catalá als nostres amichs y á tothom que 'ns vullguies coltar com dissentim del criteri que porta á la Diputació en Corts del nostre distriete gent forastera; cridém la atenció dels nostres prohóms, dels centres productors, fins dels comités polítichs, sobre la conveniencia y justicia de que aixís ho regonegan; y excitém á tots aquells que pугan influhir en lo ánim dels candidats forasters á que 'ls hi preguin atentament una honrosa retirada; nó pas perquè Sabadell deixi de respectarlos ó considerarlos en lo que pугan valer, sinó al contrari, pera acabarse d' afermar las particulars simpatías que quiscun de ells, hi puga haver conquerit en lo curs de sa vida.

¿Te creus, amich Capmany, que aquesta nostra actitud farà mal efecte en la opinió? No ho crech, tinch la íntima persuassió de que no será aixís; lo que sí podria succehir es que vos reportés las iras de una part d' ella, compromesa já y apassionada en l' assumpto. Mes aixó ¿que hi fá? la prempsa no es ó no deu ser (que massa ho va resultant, per desgracia) un rosegall de la opinió, sinó un guía de la mateixa; no deu escarnirla, sinó

que deu encaminarla. Y aquest criteri que ha sigut fins avuy la norma y bandera de LO CATALANISTA, no ha d' interromprers are. Signém sincers, bon amich, y merexerém la estimació y 'l respecte com fins avuy, de totes las personas honradas, acceptin ó rebutjin las doctrinas que prediquém.

Y acabo. Faig vots, amich Capmany, pera que Sabadell no hagi de admetrer ni rebutjar á cap candidat foraster; y pera que á n' al criteri de que *val mes un bon castellà que un mal catalá*, hi prevaleixi lo de que *val mes un bon catalá* que tota altra solució.

Cap y al fi, als diputats catalans, si algun dia faltan á son deber, los hi podém dir *renegats* y tractarlos com á tals, que als forasters, cas d' acusarlos, poden dirnos com lo Rey Católich: vosaltres sou los *renegats*, que 'm haveu ensenyat á despreciar vos. ¡Fora trist, realment desconsolador que continuessim menyspreant lo nostre pera tornar algún dia á sentirnos algo semblant á lo que sentiren de boca del Rey Católich los nobles aragonesos.

Aixís ho pensa al menos ton inseparable germá en Pàtria Catalana.

JAUME D' URGELL.

9 Abril 1894.

SECCIÓ POLÍTICA

Ab motiu de la festa de la Jota que celebraren los aragonesos residents á Madrit, ja recordaran nostres llegidors que 'n Mariano de Cavia, espantat del calor regionalista que alguns hi volian veurer, va fer declaracions en *El Liberal*, impropies d' un aragonés de rassa, á favor d' un espanyolisme humillant pera 'ls fills de las regions que tenen noble y sagrada historia.

En cambi y *váyase lo uno por lo otro*, Eusebi Blasco, organisador també de la esmentada festa, va escriurer á la premsa de Zaragossa, anunciant sa próxima arribada á la terra nativa y declarant ben explicitament que ell era aragonés abans que espanyol.

No sabem l' efecte qu' haurá fet tal declaració á un Madrit que s' esperaba tant sols per una Jota aragonesa, pero sigui com sigui, be va que si hi han Cavis, que s' espantan, hi hagin Blascos que no reculin.

Las regions han de sostenir y defensar sos drets á la vida pesi als mals fills y renegats que la abandonin.

En la secció telegráfica de un diari barceloní llegim lo següent:

«Madrit, 7, 10 nit.

«Lo senyor Cánovas del Castillo ha conferenciat ab lo senyor Capdepon, mostrantse favorable al projecte de ley dictant regles pera la repressió del anarquisme, afegint que *li dará los diputats conservadors que li faltin pera constituir la comissió.*»

¡¡Que se le dé!!

Vaya una manera de tractar als diputats de la Nació com gastan aquestos jefes polítics.

¡Que li donará los que li fassin falta!

Com qui dona uns rosegons á las gallinas.

Homes per l' amor de Deu, entre poch y massa. Aviat no sabrém si tractarlos com á homes ó com á vells que 's donan per qualsevol cosa.

Ab motiu d' algunas paraulas de 'n Sagasta que consideraren ofensivas pera la dignitat de Navarra los diputats per aquella regió, estavan disposats aquestos á interpelar al govern y dirli quatre cosas ben dites.

Mes heus aquí que al apareixer l' Estracte oficial de las sessions del Congrés, vegeren corretgidas degudament las paraulas consideradas ofensivas y 'ls diputats de Navarra disistiren de la interpelació anunciada.

Ditxosos representants los de Navarra y ditxós lo poble que pot tenirlos.

Ab ells lo govern fins tem inferirli la mes petita ofensa, mentres agravia, insulta y arruina las regions totas d' Espanya.

Quina diferencia va dels pobles que suplican als que ab dignitat exigeixen que la pertoca.

Copiem d' un diari de Madrit,

«La Cámara de Noruega ha' acceptat una moció que te per objecte suspendrer la llibertat civil del Prímcep real fins que sigan solemnement desmentidas unas frases que se li atribueixen respecte de la entrada d' un exercit suech á Noruega.

No te molt de respectuós aixó de netejar la menjadora á un Prímcep; mes no hi ha dupte que retrata de cos enter á la Cámara Noruega.»

Podrá no ser molt respectuós, pero cregui lo colega que si totas las Cámaras tinguesin la mateixa enteresa no podrian los governs obrar á son exclusiu capritxo.

Ja veuriam allavors lo que farian los Morets, Sagastas, Canovas y demés comparsas.

No es tot hù, tant mateix, tractar ab gent que servilment suplica ó ab qui energicament s' imposa.

¡Oh y aquesta gent que no mes defensa calurosament la menjadora!

Lo diputat Samá, marqués de Marianao, al passar per aquesta estació de pas per Madrit, tingué la franquesa de declarar que ell votaria á favor dels tractats si 'n Sagasta s' hi empenyava, donchs tot ho deu a aquell ilustre jefe.

Si fos rigurosament exacta la versió com aixís ho creyém per la persona que 'ns ho assegura, ja fora 'l colmo de la barra y la miseria política.

Es á dir que pera 'l Marqués de Marianao primer es 'n Sagasta que 'l pahís per la sencilla rahó de deurer á aquell tot lo que ell es y 'tal vegada pot esser?

¿Tant poca cosa 's creu lo senyor Samá que tot ho deguí á 'n Sagasta? Tant val lo titol de Marqués y 'l de representant á Corts de Catalunya que pugí vendrer sas afecions, sos interessos y sos debers de bon fill de la terra?

Miserias de la vida humana.

Y á aquests diputats están confiats los sagrats interessos del pahís?

Retallém d' un diari madrileny parlant de las llenguas maternas ab motiu de la inauguració del nou edifici de la Academia:

«... perque la llengua no hem d' esperarla de las novas generacions; la poschem com un llegat diví de las generacions que passaren, deixantnos son geni y son calor, sa mateixa sanch coagulada en sas ideás, son mateix esperit fulgurant en los giros de la frase...»

Llegat divi de las generacions que passaren.....

Fuigi, home, fuigi.

¡Qué dirán los representantes de Catalunya y sos centres econòmichs!

La llengua es sols un trasto inútil que 's deixa ó 's pren segons la naturalesa de qui 'ns escolta y segons lo que 's puga treurer renegantla y escarnintla.

¡Llegat divi lo que 'ls personatges polítichs lleansaren en lo *meeting* de Tarrasa als peus d' un Avila!

Si al últim tothom se convencés de aquesta noble teoria, haurian de confesar los cortesans del *meeting banquet*, que cometeren un verdader sacrilegi.

LA FESTA DE LA JOTA

«Oyendo tus notas
juraron los Reyes,
juntándose Córtes,
nacieron las leyes.
Tu eres de los fueros
el canto bravo.....

EUSEBIO BLASCO.

Aragonès d' afició, he aplaudit desde mon recó ab los aragonesos de veras nostra jota, y ab ells he festejat á nostra Verge del Pilar, desitjós d' aplicarli la mal sonant, pero gráfica hipérbole dels macarenos devots, quant cridan pels carrers de Sevilla que sa Verge se... riu de totas las Verges del mon. He disfrutat ab aquesta festa dels aragonesos en l' Hotel Inglés, com he gosat ab la noticia dels aplausos que San Sebastián tributá lo diumenge á sa ópera regional «El Prudente», y no es estrany que Eussebi Blasco, acostumat á las reunions que mensualment celebran á París los fills de cada comarca de Fransa, s' haja interessat de tal manera ab aquesta cordialissima sessió dels aragonesos de Madrid. Ja que 'n lo polítich tot tendeix á una obsorvent centralisació, bo es que 'n lo literari ó en lo purament social, en las produccions del ingeni ó en las relacions del afecte, procuri aixecarse l' antich esplendor de la rassa, poderós en sas regions castissas...

Si, ja ho sé, ja sé que pera prevenir frases com aquesta, s' anticipá á tota malícia en *El Liberal* una ploma oficiosa dihent, que «aquellas reclamacions, sia dit en honor de la vritat y pera evitar falsas interpretacions, res tingueren d' exclusivistas, sino molt al contrari, donchs que la major part foren dedicadas á España;» mes apesar d' aquestas profilaxias, contra 'l microbi d' un espantadís centralisme, aquí tenim lo propi fet ab tot son caràcter regional y tota sa significació aragonesa. Es clar, que hi hagué exclamacions pera Espanya com una é indivisible; pero ¿que significa aixó de reunir-se al só del cant regional, baix la presidencia de la patrona regional, pera menjar plats regionals y enrahonar de cosas de la regió, gallejant de las cualitats caracteristicas dels aragonesos, si no una afirmació clara, categórica y práctica del regionalisme indiscutible que viu en la historia y en la sanch, en l' esperit y en la costum?

Los aragonesos son franchs y expressius; en nom d'aquestas sas tradicionals expansió y expontaneitat, convidaren á tots sos coterranis: tenen una Verge que no es la de Covadonga del asturians, ni la de Monserrat dels catalans, ni la dels Desemparats dels valencians, ni la de la Mercé dels malaguenyos, ni la de la Paloma dels fills de Madrid, y baix la Verge del Pilar volgueren congregarse; tenen un ritme personal en sa jota que no es zortzico, ni sardana, ni munyeira, ni petenera, ni seguidilla, y pera escoltar la jota se reuniren; representan sa cuyna plats que no son lo pote de Galicia ni 'l gazpatxo andalús, y 'ls hi dona sa terra un vi que no es Jerez, ni Priorat, ni Valdepeñas, y pera veure son Carinyena y menjar sa fritada varen posarse á la taula.

Que no torsi la malicia 'ls comentaris, esta bé; pero que no pretingui un inútil temor desfigurar las cosas y capgirarlas. Aragó com regne á part y com regió privilegiada té una historia propia ab son sagell personal, per dirho aixís, ab son temperament perfectament definit, y ab un caudal excludivament seu de qualitats y defectes, de sentiments y de ideas, de giros y d' accents en lo llenguatge, de reglas y costums en lo tracte social y aquest Aragó, ab tot aixó seu y ben propi es lo qui 's doná á conèixer nobilíssim é ilustre en la festa del Hotel Inglés.

L' Aragó que allí hi havia—sí es que s' tractava d' alguna cosa mes que d' una *juerga* calurosa entre bons amichs, que lo mateix haurien pogut beure Mansanilla que Carinyena y lo mateix hagueran cantat sevillanas que jotas,—no pot ser aquest Aragó d' avuy, provincia fadataria d' un cacích, poble arruinat y d' una agricultura miserable, baix lo poder d' un parlamentarisme extremadament centralisador, caseta del tablero en que pera millor governarla pretengués posar á Espanya Martinez de la Rosa, traduhintlo del francès, sino l' altre Aragó, la heróica regió de las grans tradicions, ilustre en l' historia de la guerra, valerosa y gallarda en las aventuras de la democracia castissa, palpitant y viva apesar de totas las desdixas y de tots los infortunis, en las notas robustas d' un aire popular y en las pregarias vigorosas del cult á una Verge...

* *

Per aixó crech que tots los aragonesos «militants», los que sobre la terra sola ploran sa pobresa y sa ruina, siguent aquestas llagrimas la única aigua que poden rebre aquells tristos camps, estirilisats per nostra política de mitj sigle, llegirán ab pena las duas columnas de prosa que 'n Marián de Cavia, encamina á borrar tota sospita d' excludivisme y tota guspira d' atentat contra la patria una y constitucional, á la moda del 69 ó del 76.

Aquest ¡*Aupa Aragón!* del xistós cronista, fa recordarme als noys que, tot just acabada de fer una entramaliadura, corren á guarirse en las fal·las de l' avia pera evitar lo regany maternal. Si la reunió de l' altra nit ha de conservar son caràcter, lo que li donaren sos iniciadors, y 'ls que hi varen assistirhi; si fou, en fi y en realitat «la festa de la jota», es una manifestació regionalista, tan regionalista com las manifestacions de Na-

varra per sos furs y contra 'l senyor Gamazo. Aquestas foren un acte viril, la potentia expansió d'un poble indomable, ¿per qué volen los aragonesos fer de la seva una poruca exhibició, una festa entre gent alegre sense transcendencia, si tampoch ha sigut may subjugat per ningú, y ells mateixos ho demostran, l' esperit de son poble?

No hi ha perquè espantarse de la que pугan dir nostres patriotas progressistas, los que volen la pàtria sola com lo xipré dels morts, sense brancas ni sombra, en contra dels que la desitjem com l' alzina dels héroes ab moltes brancas robustas y ampla sombra. Deixemlos que lladrin á la seva lluna sa cansó y mirém aquestas cosas ab valentia y cara á cara, com pertoca á una nació que ha viscut molt y ab molta gloria.

* *

En seixanta anys d'aquest règimen, bó tan sols per aquells que no saben veure en lo regionalisme mes que un exclussivisme, si no un separatisme vergonyós, hem arribat en lo económic á la situació que ab tota autoritat acaba d' exposar en un notable article de *La Estafeta* lo senyor Navarro Reverter. Sosté aquest senyor y son sas paraulas cuasi «confessió de part» que excusa la prova, que 'l Tresor espanyol se troba en quiebra ab un déficit de 442 millions de pessetas.

En lo polítich hem arribat á un estat d' ánim del que 'n tenen ben aprop los aragonesos un exemple prou clar. La premsa d' ahir publicá un télegrama de Saragossa, referent als disgustos del senyor marqués de Ayerbe ab lo senyor Sagasta. L' «ilustre prócer» aragonés está enfadat ab lo president del Consell per... ¿Perqué Aragó está deixat de la ma del Govern? ¿Perqué Saragossa no obté la millora que demana? ¿Perqué no derrama encara l' Ebro per tota la provincia sos dons de bendició? ¿Perqué no troba aigua aquella generosa terra, ni treball aquells nobles jornalers, ni pa aquells honrats llochs?... No senyor, sino porque 'l senyor Sagasta no dona al partit la organisació que li sembla millor al senyor marqués.

* *

Donchs ab la Jota, y sols ab la Jota pot surtirse d' aytal situació y per aixó he jo gosat ab sa festa. Mes, es també precis que la Jota no s' espanti y que siga alguna cosa mes que la dansa pera una festa, y vesslum y armonia en lo *El Duo de la Africana* ó en la *Bruja*. Es precis que sia toch de Sagramental.

de los fueros
el canto bravo,

no tant dels furs que estigueren escrits en lleys caducadas, com la dels furs perpétuos é indestructibles de la nació sana que 's mort y que se 'n va á las antigas regions, per que l' arruina y la injuria la nació decadent que 's regala y triomfa en Madrid.

SALVADOR CANALS.

(Del Heraldo de Madrid).

L I T E R A T U R A

F U L L A D ' A L B U M

Dolorós romiatje es nostra via
 per aquest món, del naixer al morir:
 més plau á Deu qu' entre 'ls dolors hi sia
 la verge del consol, la poesia
 que llàgrimas de fel sab endolsir

Ditxosa vos, la que donéu estada
 á la verge dels cants dins vostre cor:
 ditxosa vos, si un dia contristada
 al posar en eix llibre la mirada
 aixuguéu ab sas fullas vostre plor.

JOAN FREIXA Y COS.

No en vá diguerem en nostre últim número, referintnos al *meeting* de Tarrasa, que «la inmensa majoria no sortiren del acte tan ben impresionats com corresponia á las esperansas que d' ell se concebiren.»

Si las impresions allí rebudas nos ho feren creurer y además los comentarios que corrian de boca en boca entre 'ls rotllos que 's formaren al finalisar la festa, han vingut á corroborarho algunas cartas que hem rebut de personas á qui la passió política no encega; dels únichs que aplaudian las enganyadoras frasses d' alguns discursos, lo temps, alambich que depura la rahó s' ha cuidat de desvaneixer de sos cervells poch ave-sats á enf'ndir fins á las arrels totas las qüestions, las impresions rebudas per aquellas en carmel-lats párrafos, frasses qu' enmatzinan tot quant á son alé s' acosta, que ab sa impuresa entelan lo brill de tot lo que honradament dona vida als pobles, discursos sembrats d' iniquitats personalistas, incapassos, con los que 'ls pronuncian, del bé general.

Parli també un important periódich de Tarrasa y veigin nostres lectors com no som los únichs en anatematisar publicament lo corromput sistema. Diu aixís, per terminar, l' article ressenyatiu del *meeting* «... no »creyém que haigi influít gran cosa en la política directora de Madrid »(quals periódichs ni tant sols han comentat los telégramas rebuts de Bar- »celona) centre ahont se forjan los atentats al trevall y á la riqueza del »pays, centre ahont se evaporan entre 'ls efluvis de Champany y dels ci- »garros habanos, las promesas, los propósitos, y la rectitut de carácter, »comprats per una abrassada mes ó menos insinuant. Allí 's torsen l' ani- »mositat varonil y la rectitut de conciencia, y 's descomponen facilmente »com un cadavre los homes débils, las banderetas de campanar, esclaus »de la vanitat que anula sa dignitat. ¿Aixó es volguer dir que no resultá la »festa del diumenge? Lluy d' aixó, ja hem dit que revestí la importancia »desitjada (?) Pero 's doná taula part element polítich, deixant de fer »distinció entre noms que son una garantia del pays y noms de sobras

»desacreditats, que la bona impressió deixada per un discurs, era aviat esborrada per lo mal efecte de certas manifestacions dels que dirigian l'aygua cap á son molí....»

Rahonadament argueix l'apreciable colega. S' imposa una seria selecció, convé que al pays acabi de desenganyarse de la parauleria política y la rebutxi de per tot, acostantse als elements sans que son la única garantia del treball y de l' inteligencia, á n' aqueixos elements, que, potser no sabran fer discursos, pero que saben treballar y aixó 'ls basta pera indicar, si no ab párrafos erudits ni ab llevada oratoria; ab rectitut de conciencia y ab rellevants sentiments, lo dreturer camí que dehuen seguir los pobles.

S' imposa la selecció, precisa que tothom coneixi qui son la majoria dels representants que parlaren en lo *meeting* de Tarrasa pera que 's jutjin sos actes privats y públichs, donchs en la vida política han d' anar forsosament enllassats, abdós, y no 'ns ha de regenerar qui no sab regenerarse.

Mes no allargarém los comentaris, tant y tant se podria dir y posar la evidència dels capitostots de las collas políticas que ab l' ingenit desvergonyiment s' apropia, pera embrutarlos, tots aquells actes que podrian esser profitosos, que seria feyna interminable. Y 'ns relleva de l' enutjosa tasca lo poble que treballa, paga y fins are s' ajupit, pero que 's redressa veyentse tant avernegat y posa ma á l' escombra pera fer net de la brutícia.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

Llistas de las composicions rebudas.

Número 1. *A Catalunya.* Lema: Delenda est Cartago.—2. *Ratxas.* De Ponent—ni vent nigent.—3. *A una amiga.* Indiscrecions.—4. *Amorosa.*—Jo t' am!—5. *Lo darrer.* Llegenda.—6. *Festejan.* Te acuerdas? Salió la luna...—7. *La Fam.*—Poema.—8. *L' enterra-morts* La terra té fam.—9. *Lo primer dia.* Deus creavit cœlum et terram.—10. *Lo poble catalá.* Quesque tandem...—11. *A la Verge.* No mes quatre poncellas.—12. *Del fons de una caixa.* Tempora mutantur... etc.—13. *Somni de la Gloria.*—14. *Festeig.* Amor es vida.—15. *Don Galcerán de Pinós.* Romanç històrich.—16. *En lo Naxement de la Mare de Deu.* Alegria de Santa Ana.—17. *Sorrida del sol.*—El sol rogent—va colorant... etc.—18. *L' avi vell.* Coteta verda.—19. *El General Bum Bum.* Al Africa minyons.—20. *Cantada.* Jo y tu som dos: y un sach de palla tres.—21. *La Primera Missa.* Ite.—22. *Als Jochs Florals de Barcelona.* Si vols ser ben servit—feste tu mateix lo llit.—23. *De can Riera á Santa Maria.* Bon vent.—24. *Sols Deu es gran.* ¿Quién es en tu presencia... etc.—26. *El salt de la Reyna mora.* Las leyendas, si sembrarse saben en las relaciones históricas... etc.—27. *Idili.* Eo tant d' astre qu' amount penjaurllo... etc.—28. *Orfans.* Dissert.—29. *Planys d' un enamorat.* Pega.—30. *Página d' amor.* Recorts.—31. *La Viuda.* ¡Pobra

dona!—32. *Lo bon Janet*. ¡Que es ditxós!—33. *A ma estimada*. Resignació.—34. *Apologia*. Pàtria.—35. *Los desposoris de Maria*. Fé.—36. *Cançó vella*. No hay plazo que no se cumpla ni deuda que no se pague.—37. *Agonitzan*. ¡Ay mare meva!—39. *¡Juraments!* L'home's val de la paraula... etc.—39. *Lo dia de Santa Creu*. Costums de la terra.—49. *La fi d' un poble*. Pàtria.—41. *Los ayres de Sion*. Puresa.—42. *Blanchs y negres*.—Alea jacta est.—43. *Cranch de l'ànima*. L'envejós may té repós.—44. *Fides*. La que dú una vena als ulls—y, en la ma alçada una creu. (F. Soler)—45. *Boria avall*. Deu té un bastó—que castiga sense remó.—46. *L' idol de fanch*. Las torres que desprecio al aire fueron...—47. *Lo pou del oblit*. Llegendas.—48. *Pregaria*. Deu vos salve, Maria...—49. *L' abella*. Mel y fel.—50. *La canço del poble*. Cantém, cantém.—51. *¡Visca Catalunya!* ¡Morin los... tirans!—52. *L' arpa d' or*. Abandonada.—53. *Sebas al cap*. A un modernista.—54. *¡Resurrexi!* Als Jochs Florals.—55. *Soletat*. ¡Oh dulce soledad, cuanto te ansio!—56. *La deria del Enrich*. Afártam y... digam moro.—57. *Lo castell*. Etat mitjana.—58. *La cayguda*. ¡Folgaya el Rey Rodrigo...—59. *Aubada*. Fem via sempre,—ja hi arribarem.—60. *Lo pler de viure*. Vida moderna.

La composició que comença «*Aquesta terra santa*», no entra en concurs per faltarli algunes de las condicions que's consignaren en la convocatoria del present certamen.

Lo que's fá públich pera conexement dels interessats.

Barcelona 24 de Març de 1894.—P. A., del C.—Lo Secretari, Manel Rocamora.

NOVAS

Com ja sabrán tots nostres llegidors han guanyat en lo Senat en lo nomenclament de comissions pera determinar sobre 'ls tractats en projecte, los elements proteccionistas. Nostra es la victòria y ja era hora de que en las Cambras de la nació sortissen alguna vegada triomfants los interessos del país.

Mereixen per sa conducta los senadors catalans y tots los proteccionistas, la enhorabona entusiasta dels que estiman de debó lo pervindre de nostra terra, però es precis fer observar que no n' hi ha prou ab lo guanyat fins ara, que no ha arribat l' hora de fer lluminarias y serenatas que no sabriam ahont ficarlas si al final de tot sortissin derrotats en la nostra campanya.

Bo es que 'ns animém, mes no tant que donguém lloch á calificarnos d' imprevisors é irreflexius. Lo jefe del partit conservador, aquell ilustre estadista que tant ha promés defensar la producció nacional, rebé contrariat la fausta nova de la nostra victòria. No 'ns fiem, donchs, massa dels polítichs que al fi y al cap tots tenen las sevas preocupacions y 'ls seus compromisos y veyém si 'l país mateix, desde casa seva pot acabá de assegurar la campanya.

La Lliga Nacional de productors de Barcelona, sembla que s'apresta á la lluyta y d'acort ab 'l Foment se tracta segons diuhen d'empendrer una enérgica creuhada. Per de prompte, han fet sortir cap á Madrid als pochs senadors que encara matavan 'l temps á Barcelona fen tanta falta en las Cambras tota la gent de be possible.

Si aixís ho fan no duptém que 'l pahís, en massa protestará ab todas las sevas forsas y lo mes enérgicament possible, logrant demostrar al Poder Central que ab los interessos de Catalunya, Bascongadas, Asturias, Navarra, etc. etc., no s'hi juga de qualsevol menera.

Que s'organisin *meetings* en todas las poblacions industrials de Catalunya y vaigin los representants del nostre pahís á las Corts que 'l poble está ab ells si ells están ab 'l poble, y que si convé han d'apurar tots los medis, caygui qui caygui, que aixó y molt mes exigeix de nosaltres la salvació dels interessos de la Pátria.

Traduhim de nostre company la *Egara* de Tarassa:

«Lo dimars en lo tren expres, passaren pera Madrid los diputats á Corts senyors Planas y Casals (don J. M.^a) Rocafort, Avila y Rusinyol, ajuntantse á ells en nostra estació, lo diputat á Corts per aquest districte senyor Sala.

Concurrencia extraordinaria acudí á ella, ab tal motiu, y al sortir lo tren, nostre estimat diputat se despedí de sos volguts compatricis en llenguatge intim y sentit y com á tal, en la propia llengua materna. També 'l senyor Planas y Casals, en catalá, pronunciá algunas frases elocuentes encaminadas com las del senyor Sala, á probar son agrahiment, sa ferma decisió en pró de la protecció y sas esperansas en la victoria.

Abdos foren molt aplaudits, ressonant un visca la Diputació Catalana.»

Y ara s'ens acut á nosaltres preguntarli al senyor Planas y Casals ¿Y donchs que s'ha fet alló del *archivo de la cortesía*, etc., que ab tant calor defensava en lo *meeting* de Tarrasa?

¿No 'ls hi sembla als nostres llegidors que si 'l senyor Planas parlava en la *hermosa llengua de Cervantes* en l'acte de Tarrasa per *cortesía* al senyor Ávila, allí present, va cometre, segons ell una groseria incalificable al parlar en catalá en la estació de la vehina ciutat, justament trobantse allí en cós y ánima lo mateix senyor Ávila, qui pochs dias avants portá al senyor Planas á ferlo renegar de la llengua dels seus pares? ¡Vaja una consecuencia y vaya una cortesía!

De todas maneras, consti que celebrem aquesta actitud del senyor Planas, donch nos fa suposar que de mica en mica anirá corretgint son erro.

Segons teniam anunciat nostre bon amich lo jove compositor D. Joseph Guarro ha publicat las dugas mazurcas que baix los noms de Magnolia y Gardenia han sigut impresas en los tallers del Sr. Brossa.

No 'ns detenim á judicarlas, donchs considerém que 'ls que las adquireixin, de sobras regoneixerán que la elegancia dels motius y las simpá-

tics armonías que las sadollan, son poderosos alicients perque s' estudin y s' escoltin ab gust.

Al felicitar novament al Sr. Guarro, fem vots perquè prompte poguém admirar altres fruyts de sa inteligencia.

Ditas obras se troban de venda en casa del editor D. Florenci Grau, Carrer de Gracia, n.º 26.

Brillant y concorreguda com no recordem de cap mes any fou la professó del Sant Viatic que 's celebrá diumenge passat y qual penó portá lo jove don Feliu Llonch y Cañameras.

La banda de Cassadors de Barcelona tocá durant lo curs algunas pesas mol notables.

Demá á las sis de la tarde es lo dia d' embarch en lo port de Barcelona de los pelegrins cataláns que han d' anar á Roma.

Segons tenim entés la societat Centre Industrial d' aquesta ciutat prepara una série de balls y concerts pera la vinent temporada d' estiu havent sigut ajustada pera ditas festas la orquesta «Chapi».

Entre los pelegrins d' aquesta ciutat figuran alguns joves artistas y entre ells lo aventatjat senyor Estruch, que 's proposan visitar y estudiar las maravillas pictóricas de la capital del orbe.

Lo ball de tarde celebrat lo diumenge passat en 'l Ateneo Sabadellés fou molt animat assistint hi una distingida y numerosa concurrencia.

La banda de Cassadors de Barcelona fou la encarregada de executar lo programa.

Nostre estimat amich y company de causa D. Pere Gurguí, ha tingut la desgracia de perdre á la seva virtuosa esposa. Acompanyém al afligit company en son just dolor.

Tambe enviém nostre mes sentit pesan á nostre bon amich don Antoni Sunyol, actual president de la Lliga de Catalunya, per la perdua de son tendre fill.

En lo Parlament d' Inglaterra lo diputat Dalziel ha presentat una proposició encaminada á establir pera Escocia una llegendatura especial pera 'ls assumptos privatis de la región. La proposició d' En Dalziel ha sigut aprovada per 180 vot; contra 170.

Han obtingut lo grau de llicenciat en la Facultat de Dret lo ferm catalanista don Francisco Antoni Ripoll y Fortuño, llicenciat en Filosofia y Lletres.

Hem rebut lo primer número de *Lo Geronés*, setmanari català que ha aparegut a Girona y que es porta-veu del Centre Catalanista de dita capital y sa comarca. No cal dir ab quina satisfacció hem rebut tal visita per la seguretat de que en nostre nou company hi trobarem una valenta ajuda pera la lluyta que venim sostenint. Lo número en cuestió es molt nutrit de doctrina, y, com es natural, está redactat en nostra llengua materna. Li agraphim coralment la salutació que 'ns dirigeix, y, al tornárli li desitjem moltes prosperitats y llarga vida.

La Associació de Propaganda Catalanista de Bascelona ha rebut dos atents oficis, un del President de la Diputació de Biscaya y l' altre del President de la Euskal-Erria, donantli las més expressivas gracias per lo telégrama de pésam que dita Associació va trasmetrels ab motiu de la mort de don Fidel de Sagarmínaga.

Copiem de la *Renaixensa*:

«Ab la miseria que hi ha en moltes provincies d' Espanya es tant lo número de pobres que han acudit a Barcelona que ni en la ciutat vella ni en la nova no 's pot donar un pas sense trobar que vos demanin caritat en castellà y cuydado que no mancan apuros a Catalunya, ahont hi ha pobles que ja van quedant casi be deserts a causa de las malas cullitas y depreciació dels vins, y si a aixó s' hi afegeix la poca feyna a causa de la falta de demanda que troban los viatjants, prompte tothom anirà a captar y tots serém uns».

Aviat se celebrará 'l consell de guerra ordinari de plassa que ha de veure y fallar la causa instruhida pel tinent coronel don Enrich Marzo contra 'ls anarquistas complicats en l' atentat de la Gran-via de Barcelona.

Los defensors nombrats pels acusats y que han acceptat lo carrech son los següents.

De Marián Cerezuela, lo primer tinent del regiment infanteria de San Quintín don Joseph Viñas y Tey.

De Sogas, lo capitá d' artilleria de plassa don Patrici de Antonio.

De Archs, lo capitá d' artilleria de montanya don Antoni Menacho.

De Sabat, lo comandant d' artilleria de montanya don Bernabé Sarmiento.

De Bernat Sirerol, lo capitá del quart regiment de sapadors-minayres don Domingo Diaz y Palau.

De Miralles, lo capitá de sapadors-minayres don Antoni Catalá.

De Villarrubias, lo capitá de sapadors-minayres don Joseph Castañon.

De Mir y Durich, lo capitá d' artilleria de plassa don Ricart Muñoz.

Lo Centre Català de Girona celebrará la inauguració oficial lo diumenge dia 29 del corrent, festivitiat de la Verge de Montserrat, patrona de

Catalunya. Casi pot assegurar-se que serà un acte de verdadera importància y gran ressó.

La Junta directiva del Foment del Treball Nacional, ha acordat celebrar varis meetings de protesta contra 'ls projectats convenis comercials pera alentar als senadors y diputats proteccionistas. Lo primer dels citats meetings es probable que 's celebri á Reus dintre de pochos dias.

La citada junta tracta també de la dificultat que origina pera estudiar ab acert los tractats de comers lo fet de que 'l Govern no hagi publicat encara las estadísticas corresponents als anys 1892-93.

Finalment, s' acordá dirigir un telégrama al secretari de la Comissió de tractats del Senat, demanant que avans de donar dictàmen sobre 'ls mateixos s' obri una informació y que influheixi ab lo Govern pera que 's publiquin las citadas estadísticas.

Havent acordat la Comissió del Senat, obrir una informació oral y escrita avans de dictaminar sobre 'ls tractats en projecte, lo Gremi de Fabricants y Cámara de Comers d' aquesta ciutat, telegrafiaren ahir á Madrid nomenant delegat pera la informació que 's desitja á nostre digne compatrici don Joan Sallarés y Plá.

No dubtem pas que las Associacions de referencia serán dignament representadas en la informació que s' obrirá demà per la Comissió de Tractats.

Tan de bo fos escoltada la autorisada veu en aquets assumptos de nostre respectable compatrici.

La companyia que dirigeix lo primer actor don Ricardo Simó avuy posarà en escena en lo Teatre Euterpe la comedia en 3 actes del insigne escriptor y famós novelista don Benito Perez Galdós *La de San Quintín* y la divertida comedia en un acte *Tiquis-Miquis*. Per la nit representarà per la mateixa companyia en lo Teatre Principal la célebre comedia en dos actes *La Señá Francisca*, y la divertida comedia en 2 actes *Zaragüeta*.

Los pelegrins han sigut objecte, á Valencia, d' una salvatjada impropia d' un pahis civilisat.

Segons nos comunica la premsa han sigut befats, xiulats y fins apedregats, segurament per los flamants lliberals y partidaris de la llibertat de cultos que avuy s' istilan.

De continuar aixis y tal com entenen alguns la llibertat se traduhirá per l' absolutisme mes odiós y repugnant.

Se troba malalt d' alguna gravetat nostre company en la premsa D. Ramon Bosch, á qui desitjem un pronte restabliment.

Una senyora

que viu sola desitjaría trovar un ó dos senyors en calitat de dispesers á los quals ofereix un bon tracte y esmerada llimpiesa.

Informarán en la impremta de aquest periódich.